

راهبردهای گسترش هنر دینی در حکمرانی اسلامی در منظومه فکری مقام معظم رهبری (مدظله)

علی پیروزمند^۱

جواد جمیری^۲

چکیده

در حکمرانی مساله مهم تعیین نقش حاکمیت در قبال پیشرفت اسلامی در موضوعات مختلف است از جمله در موضوع هنر که تاثیر شایان توجه ای در فرهنگ جامعه ایفا می نماید. بنابراین پژوهش حاضر به دنبال پاسخگویی به این پرسش تدوین یافته که راهبردهای گسترش هنر دینی در حکمرانی اسلامی در منظومه فکری رهبری انقلاب چگونه است؟ پژوهش از نظر نوع کاربردی و در گردآوری اطلاعات با استفاده از روش تحقیق کتابخانه‌ای و اسنادی عمدتاً با مراجعه به متن فرمایشات مقام معظم رهبری انجام؛ و در تجزیه و تحلیل داده ها از روش تکاملی بهره گیری شده است. یافته‌های به دست آمده در سه نظم کلی جهت دست یابی به هنر دینی در حکمرانی اسلامی به این شرح بیان شده است: مبانی و اصول، اهداف و نظام مدیریت راهبردی. برای چگونگی رسیدن به اهداف از مبانی بوسیله مدیریت راهبردی، ابتدا ظرفیت شناسی و آسیب شناسی انجام شده، سپس پیشران‌های حرکت برای ایجاد تغییر مشخص گردیده و بالاخره به پشتوانه ظرفیت شناسی و آسیب شناسی در مرحله اول، و تشخیص پیشران‌ها در مرحله دوم، به اتخاذ راهبردهایی که جامعه هنری را به نتایج مورد انتظار منتهی می نماید، اشاره شده است.

واژگان کلیدی: منظومه فکری، حکمرانی، هنرمند، هنر دینی، سیاست گذاری

^۱ عضو هیات علمی دانشگاه عالی دفاع ملی

^۲ دانشجوی دوره دکتری مدیریت راهبردی فرهنگی، دانشگاه عالی دفاع ملی - j_1394@yahoo.com

مقدمه:

در دیدگاه مقام معظم رهبری دولت به معنای مجموعه کارگزاران و نهادهای حکمرانی اطلاق می‌شود: «دولت به معنای عام، نه به معنای هیئت وزراء؛ یعنی قوای سه‌گانه، مسئولان کشور، رهبری و همه» (بیانات در دیدار کارگزاران نظام - ۱۳۷۹/۰۹/۱۲).

آنچه در این دیدگاه معرف دولت اسلامی از سایر دولت‌ها است، رفتار کارگزاران و کارکردی است که دولت اسلامی دنبال می‌کند: «معنای شعار دولت اسلامی این است که ما می‌خواهیم اعمال فردی، رفتار با مردم، رفتار بین خودمان، و رفتار با نظام‌های بین‌المللی و نظام سلطه امروز جهانی را به معیارها و ضوابط اسلامی نزدیک‌تر کنیم. این شعار، بسیار باارزش است» (محمدی مزروعی، ۱۳۹۷: ص ۲).

مفهوم دولت اسلامی بر همیاری حکومت و جامعه اسلامی مبتنی است. با ورود اقشار مختلف جامعه یا به مفهوم سازمان‌یافته‌تر آن، جامعه اسلامی، به عرصه تصمیم‌گیری و سیاستگذاری، جریان اداره کشور از یک نظام یک‌سویه به فرایندی مشارکتی بر اساس ضوابط اسلامی تبدیل خواهد شد (یزدانی زازرانی، ۱۳۹۱: ص ۳).

باتوجه به جایگاه والای هنر و با عنایت به رابطه گسترده و عمیق آن با سایر مقولات (نوروزی، ۱۳۹۷)، پرداختن به این مقوله و نقش و تاثیر هنر و قشر هنرمند در فرایند دولت سازی اسلامی و حرکت رو به جلوی آن ضرورتی آشکار می‌باشد.

همان گونه که یکی از شروط مهم پایایی و ماندگاری هر پیام، جای گرفتن در قالب‌های هنری است، برای انتقال مفاهیم متعالی و غنی اسلامی در دولت اسلامی نیز گریزی از استفاده از ابزار هنر نیست.

براین اساس، استفاده حاکمیت از هنر و همچنین همراهی هنرمندان در جهت پیاده‌سازی ارزش‌ها و آرمان‌های حکومت اسلامی و انتقال این مفاهیم به جامعه و حتی انتقال معانی و مفاهیم انقلاب اسلامی به خارج از مرزهای جغرافیایی ایران اسلامی باتوجه به کارکرد هنر امری ضروری و مهم به شمار می‌آید ولیکن در این خصوص هم حاکمیت باید به اقداماتی دست بزند و هم هنرمندان باید به وظیفه تاریخی خود در این برهه از زمان در چارچوب دولت اسلامی عمل کنند.

در این پژوهش به بررسی و تحلیل بیانات رهبر فرزانه انقلاب اسلامی جهت استخراج نظام فکری ایشان در خصوص وظایف دستگاه‌ها و نهادهای فرهنگی در مواجهه با هنر و هنرمندان پرداخته می‌شود.

چهار چوب مفهومی پژوهش

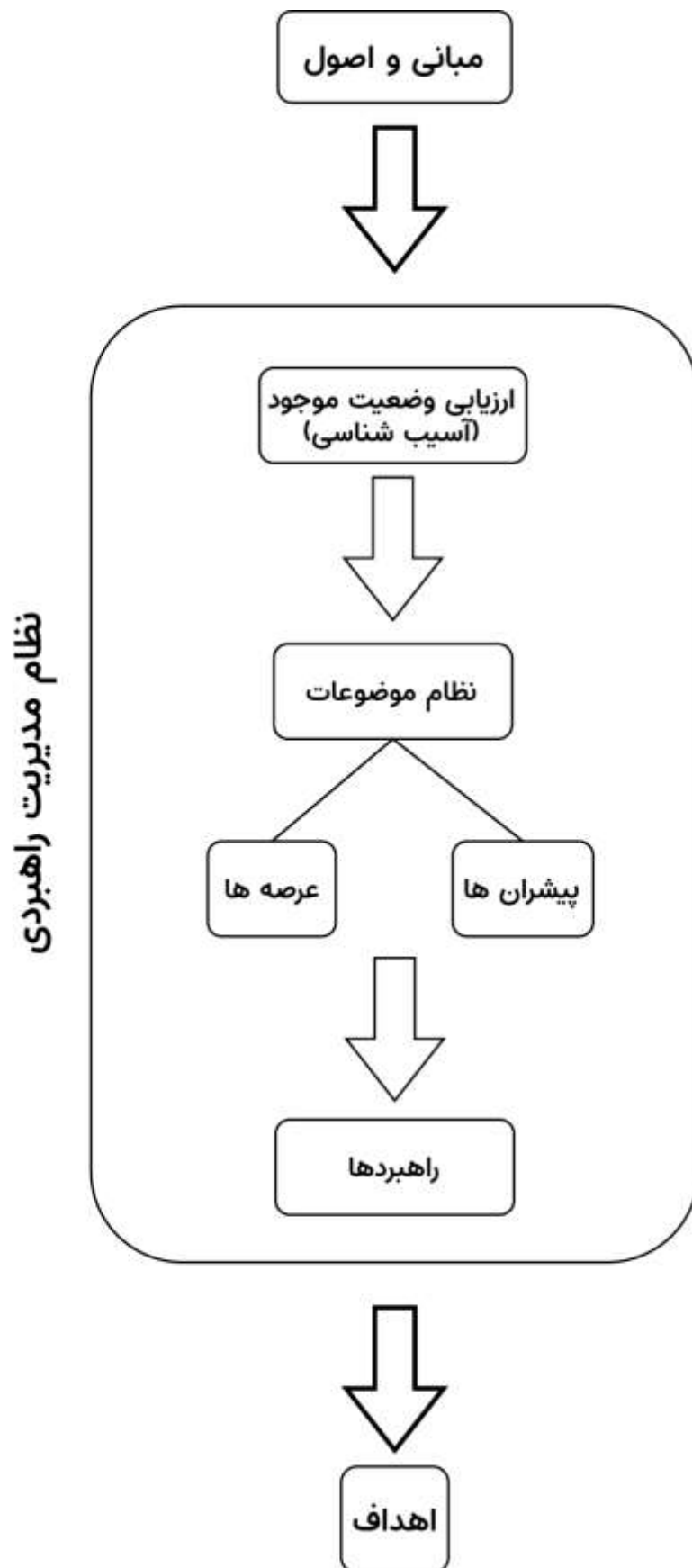
تحقیقات کیفی، برخلاف پژوهشهای کمی که مبتنی بر یک چارچوب نظری جهت نظریه آزمائی هستند، از چارچوب مفهومی استفاده می کنند. چارچوب مفهومی مجموعه مفاهیم به هم مرتبطی را شامل می شود که بر مفاهیم عمده مورد مطالعه تمرکز دارد و آن ها را در قالب یک نظام منسجم و مرتبط معنایی به همدیگر پیوند می دهد (احمدپور، ۱۳۸۵: ص ۱۲۳).

روش شناسی

این تحقیق از نوع کیفی و کاربردی است که داده های مورد نیاز آن به شیوه کتابخانه ای و اسنادی گردآوری شده است. جمع آوری داده ها بر اساس الزاماتی شامل استخراج عناصر و اجزاء اندیشه رهبری، روابط بین این اجزاء و تفکیک صحیح عناصر به اصلی و فرعی در الگوی حاکم بر نظام فکری رهبر انقلاب در باب هنر می باشد. جمع آوری داده ها در مرحله اول مستقیماً رجوع به فرمایشات معظم له و در مرحله دوم استفاده از مجموعه های گردآوری شده از بیانات رهبر انقلاب می باشد برای انجام این پژوهش تقسیم بندی ۳ گانه شامل ۱- مبانی، اصول ۲- ایده آل ها و مطلوب ها، اهداف و آرمان ها، پیامدهای قابل دسترسی ۳- چگونگی نائل شدن به اهداف و و مطلوب ها انجام گرفته است، روش تکاملی، مکمل روش های گردآوری منظومه ای بیانات رهبری است که پیشتر به روش سیستمی یا مجموعه نگری؛ در قالب سرفصل های کلی اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و... استوار بوده ست (ر.ک. خسروپناه، ۱۳۹۸).

روش تحقیق تکاملی از این جهت اهمیت دارد که پدیده را بامحوریت تکامل بخشی در موضوع، مورد مطالعه قرار می دهد (پیروزمند، ۱۳۹۸). به همین دلیل این امکان را فراهم می سازد که در تحلیل فرمایشات رهبری منظومه فکری ایشان بر اساس فرایند تکاملی مورد مطالعه قرار می گیرد. بنابراین برای اینکه بتوان منظومه فکری رهبری را با چنین قابلیت معرفتی کرد نیازمند استخراج منظومه فکری، راهبردی و تکامل آفرین رهبری از روش مناسب هستیم (پیروزمند، ۱۳۹۹).

نوآوری پژوهش در این است که توانسته بیانات رهبری را در قالب منظومه فکری؛ با رویکرد بیان شده مورد توجه قرار دهد و رهبری را در مسند یک مدیر راهبردی و یک حکمران اسلامی که هدایت گری کلان جامعه را به عهده دارد معرفی نماید.

مدل مفهومی روش تکاملی

جامعه آماری

سخنان مقام معظم رهبری در مجامع هنری از آغاز دوران رهبری معظم له تاکنون است. بر این اساس سخنرانی‌های منتشرشده ایشان که در سایت دفتر تنظیم و نشر آثار مقام معظم رهبری موجود است و همچنین، سخنرانی‌های عمومی نشده‌ای که در کتاب زلال نور (۱۳۸۳) عرضه شده است، بررسی گردید.

واحد تحلیل

به‌طور کلی واحد محتوا می‌تواند کلمه، بند، جمله، تصویر، مقاله، برنامه تلویزیونی و... باشد (بشیر، ۱۳۸۵: ص ۹). از آنجاکه این پژوهش، کل جامعه آماری را بررسی می‌کند، لذا دارای واحدهای نمونه‌گیری نیست و تمام سخنرانی‌های رهبری با حذف حواشی واحد ثبت است.

ادبیات و پیشینه تحقیق

تحقیقات علمی که به صورت منظومه فکری به بیانات رهبری در حوزه فرهنگ به طور مستقیم پرداخته باشد کمتر دیده می‌شود در این خصوص می‌توان به مجموعه‌هایی مانند منظومه‌ی فکری آیت‌الله العظمی خامنه‌ای در دو جلد، که در صدد است تا با مطالعه مجموعه مکتوبات، منشورات، بیانیه‌ها و سخنرانی‌های مقام معظم رهبری، حضرت آیت‌الله خامنه‌ای، هندسه و منظومه فکری معرفتی ایشان را به نگارش در آورداشاره کرد. کتاب در قالب مجموعه مقالات و تحت اشراف و مدیریت علمی جناب حجت‌الاسلام والمسلمین دکتر عبدالحسین خسروپناه در این حوزه ارائه گردیده است.

کتاب دیگر منشور فرهنگ از دیدگاه امام خمینی (ره) و رهبری، به قلم محمد حسین جعفرزاده دارای سه بخش جداگانه است. بخش اول مربوط به حوزه عام فرهنگ است. در این قسمت سعی شده است مولفه‌های عام فرهنگی تبیین شود همچنین مباحثی از قبیل توسعه فرهنگی، مبانی حاکم بر فرهنگ کشور، اهداف و چشم اندازهای فرهنگی، اصول و سیاست‌ها و موانع و راهکارهای فرهنگی کشور در این بخش ارائه شده است. بخش سوم و نهایی کتاب نیز به فرهنگ عمومی و تبیین موضوعات مطرح در این بعد از فرهنگ کشور اختصاص دارد.

کتاب منشور فرهنگی انقلاب اسلامی؛ به ضمیمه تبیین مفاهیم اساسی به اهتمام حجت‌الاسلام علی ذوعلم و به سفارش مرکز پژوهش‌های علوم انسانی اسلامی صدرًا عنوان دیگری است که پنج بخش مجزا دارد که در بخش اول به مبانی و مفاهیم کلیدی، بخش دوم اهداف، مقاصد و ارزش‌ها، بخش سوم عرصه‌ها مقولات، بخش چهارم راهبردها، اصول و سیاست‌های کلان و بخش پنجم آسیب‌ها و چالش‌ها می‌پردازد.

کتاب فرهنگ در منظر مقام معظم رهبری، تعریف فرهنگ در منظر حضرت آیت الله خامنه‌ای است. کتاب فوق، با توجه به دست نوشته‌ها، پیام‌ها و سخنرانی‌های رهبر معظم انقلاب درباره فرهنگ تدوین گردیده و بازتابی از نظریه‌ها و آرای ایشان از مقوله فرهنگ به شمار می‌آید. کتاب، مشتمل بر شش بخش است که عناوین آن‌ها عبارتند از: مبانی فرهنگ؛ عرصه‌های فرهنگ؛ جبهه فرهنگی؛ مدیریت فرهنگی؛ تبلیغ و نشر فرهنگ، عوامل و ابزار آن و صدور و انتشار فرهنگ انقلاب.

در پژوهشی با عنوان هنر از دیدگاه رهبری به قلم دکتر حسن بشیر و همکاران (۱۳۸۷) کوشیده با توجه به تأثیرگذاری بی‌اندازه هنر در فرهنگ عمومی و جایگاه تولیدکننده این متون، حرکتی در راستای استخراج اهداف و خط مشی‌های ترسیم‌شده توسط رهبری برای هنر و هنرمندان انجام دهد.

در مقاله ای با عنوان آسیب شناسی هنر از دیدگاه رهبر انقلاب نوشته علی خاک رنگین (۱۳۹۹) تلاش شده تا به جایگاه و آسیب‌شناسی هنر و هنر انقلابی در اندیشه رهبری نهضت پرداخته شود. بدینسان، هفت محور پیرامون آسیب‌شناسی هنر انقلابی در فرموده‌های ایشان به دست استخراج و بیان شده است.

بررسی پیشینه پژوهش حاضر نشان می‌دهد که به مقوله هنر و هنرمندان اولاً در منظومه فکری رهبر انقلاب مستقلاً پرداخته نشده است ثانیاً به نقش و جایگاه هنر و هنرمندان در تثبیت و استمرار حاکمیت اسلامی توجهی نشده است. بنابراین پژوهش حاضر به این مقوله مهم و تأثیر گذار می‌پردازد.

تحلیل نتایج تحقیق:

پس از دسته‌بندی سخنان رهبری، جداول هریک از مقولات مربوط به پژوهش به تفکیک استخراج شده و تحلیل نتایج آن‌ها در تطبیق با مبانی نظری پژوهش و در نظر گرفتن فراوانی‌های مقولات و زیرمقولات انجام گرفته است. در اینجا برای طولانی‌نشدن مقاله از درج جداول اولیه خودداری شده و نتایج در قالب اصول و مبانی، عرصه‌ها، پیش‌ران‌ها، آسیب‌ها، راهبردها و در نهایت اهداف مطرح خواهند شد.

الف) مبانی و اصول

۱. مبانی و اصول

پیش‌نیاز رسیدن به راهبردها و وصول به اهداف در تعیین تکلیف حکومت در قبال هنر و هنرمندان به عنوان معیار و شاخص برای روشن شدن مسیر است مبانی و اهداف محور حرکت است بنابراین ابتدا استخراج و بیان مبانی و اهداف از منظومه فکری رهبر انقلاب لازم بلکه واجب است.

با مذاقه در بیانات رهبری انقلاب در جمع کارگزاران و ارباب هنر به سرفصل‌هایی به عنوان اصول و مبانی هنر دینی و انقلابی مواجهه می‌شویم که می‌تواند به دست اندرکاران و هنرمندان برای فهم دقیق تر و کامل تر از هنر متعهد از نگاه زعیم انقلاب، مسیر را برای رسیدن به اهداف متعالی انقلاب نشان دهد.

ایشان هنر را گوهر بسیار گران‌بهای (بیانات رهبری در تاریخ ۸۰/۵/۱) می‌داند که ارزش و گران‌بهای آن فقط بدین جهت نیست که دل‌ها و چشم‌هایی را به خود جذب می‌کند.

ایشان همچنین هنر را یک موهبت و عطیه الهی (بیانات رهبری در تاریخ ۸۰/۵/۱) می‌داند، و معتقد هستند که حقیقت هنر هر نوع هنری یک عطیه الهی است، اگر چه بروز هنر در چگونگی تبیین است، اما این همه حقیقت پیش از تبیین، یک ادراک و احساس هنری وجود دارد و نکته اصلی آن جاست. هنرمند با همان روح هنری و با آن چراغ هنر که در درون او بر افروخته شده است. ظرایف و دقایق و حقایق را ابراز می‌کند، این می‌شود هنر واقعی و حقیقی که ناشی از یک ادراک و یک بازتاب و یک تبیین است.

ایشان هنر را در واقع یک موهبت الهی و یک حقیقت بسیار فاخر می‌داند و به تبع آن مسولیت پذیری و تکلیف مداری هنرمند (بیانات رهبری در تاریخ ۸۵/۳/۲۳) را به عنوان اصلی مطرح می‌کنند که هنرمند باید واجد آن باشد و می‌فرمایند به طور طبیعی کسی که این موهبت را از سوی پروردگار دریافت کرده است، باید بار مسئولیتی را هم برای خودش قائل باشد؛ یعنی داده‌های خدا همراه با انجام تکلیف هاست، این تکلیف‌ها لزوماً همه دینی و شرعی نیست؛ تکلیف‌هایی است که بسیاری از آنها از دل انسان بر می‌خیزد. لازم نیست که دین به آدم بگوید، یا یک آیه قرآن درباره‌اش نازل شده باشد. و لذا معظم له لازمه موهبت الهی را مسولیت پذیری و تکلیف مداری می‌داند و یا به تعبیر دیگر موهبت الهی مقدمه ادای مسولیت و تکلیف‌گرایی از سوی هنرمند و همراه هنرمند می‌باشد.

ایشان در جایی دیگر در خصوص اصول هنر دینی به توقع انقلاب از هنر و هنرمند، مبتنی بر نگاه زیبا شناختی (بیانات رهبری در تاریخ ۸۸/۶/۲۴) در زمینه هنر اشاره دارند. و بیان می‌کنند که توقع زیادی هم نیست شما خاطرات هشت سال دفاع مقدس را مرور کنید، ببینید برای یک نگاه هنرمندانه به حالت و کیفیت یک جامعه، چیزی از این زیباتر پیدا می‌کنید؟ شما در عالی‌ترین آثار دراماتیک دنیا، آن جایی که به فداکاری یک انسان برخورد می‌کنید، او را تحسین و ستایش می‌کنید. ایشان زیبایی‌شناسی در هنرمند را به عنوان موتور محرکه می‌داند که با آن زیبایی‌های مقاومت ملت ایران را به تصویر می‌کشد و باعث القاء معانی و مفاهیم انقلاب به نسل‌های آینده می‌شود.

یکی از مبانی که رهبر انقلاب در باب هنر به آن اشاره می‌کند خرج کردن هنر برای خداست (بیانات رهبری در تاریخ ۸۵/۳/۲۳) ایشان می‌فرمایند امیدوارم که ارزش هنر در همان جایگاه حقیقی خودش، اول مورد توجه اهل هنر قرار گیرد و آنها به ارزش محموله با ارزشی که در وجودشان است، توجه کنند و آن را احترام نمایند. احترام کردنش هم به این است که آن را در جای شایسته‌ای خرج کنند. معظم له هنرا، بخشی از آن فاخرترین و ارزشمندترین قسمت‌های جان انسانی می‌داند؛ که باید برای این ارزش قائل شد و آن را برای خدا خرج کرد یعنی در همه تولیدات و آثار هنری باید این اصل رعایت شود تا در کمال آزادی هنرمند با توجه به ارزش هنر خدا محوری در آن متبلور شود.

خودخواهی (بشیر، ۱۳۸۷: ص ۳۵)، دشمن بزرگ ماست؛ که ما را اینجا و آنجا میکشاند. در هر شرایطی که هستیم، باید سعی کنیم با آن خودخواهی که ما را این طرف و آن طرف می‌برد... مبارزه کنیم. ولذا مبارزه با خودخواهی به عنوان یک اصل از سوی رهبری تعیین و بر روی آن تاکید شده است.

عدم مرعوبیت و خودباختگی (بشیر، ۱۳۸۷: ص ۳۶)، برای هنرمند انقلابی ویژگی مهمی است که او را در طی مسیر کمک می‌کند و باعث پیشرفت او خواهد شد و لذا نباید در مقابل هنرمندان غیر متعهد احساس خودباختگی کرد زیرا آنها محکوم‌اند. زیرا در آنها ایمان، خلوص و عقیده نیست ولذا هنرمند انقلابی با کسب مهارت میتواند در کار موفق باشند.

تعهد و مسئولیت (بشیر، ۱۳۸۷: ص ۳۶) به عنوان دغدغه آدم‌های دلسوز در زمینه مسائل هنری است هنرمند باید خود را به حقیقتی متعهد بداند. و در کارهای هنری فضیلت و اخلاق را رعایت کند و این بسیار مهم است و معنای واقعی هنر متعهد است.

توکل به خداوند (بشیر، ۱۳۸۷: ص ۳۷) راهگشای انسان در عبور از موانع و مشکلات است و لذا این ویژگی از سوی رهبر انقلاب به هنرمندان انقلابی با تاکید خطاب شده است و فرموده‌اند که هنرمند باید به خدا توکل کند انشاالله خداوند راه‌ها را باز می‌کند.

ب) نظام مدیریت راهبردی:

۱. ارزیابی وضعیت موجود (آسیب شناسی)

از آنجا که آسیب‌شناسی هنر انقلابی پژوهش‌های مفصلی را به تفکیک قالب‌های هنری می‌طلبد در این مجال، تنها مهم‌ترین عنوان‌های این عرصه مورد بررسی قرار خواهند گرفت. نقش آفرینی دولت اسلامی در حکمرانی

عرصه هنر و هنرمندان بدون فهم آسیب شناسانه وضعیت هنر نمی تواند کارآ باشد؛ بنابراین اهمیت پرداختن به آسیب ها نقش بسزایی در راهبرد نگاری حاکمیت در عرصه هنر ایفا می کند.

سختی و دشواری (خاک رنگین، ۱۳۹۹: ص ۸) طی مسیر جهت تولید و فهم هنر انقلابی؛ دشواری راه در همه زمینه های اساسی، به ویژه در مواردی که نیاز به خلاقیت گسترده و عمیق دارد به عنوان یکی از عوامل مهم تأخیر در وصول به هدف مطرح است. اما نکته ای که توجه به آن ضروری است آنکه دشواری تحقق آثار هنری انقلابی نباید موجب سرخوردگی و ناامیدی از دستیابی به اهداف شود. دشواری راه آنگاه بیشتر می شود که هنرمند قدم در مسیر نرفته گذاشته و سعی در تجربه ناآزمودنی ها کند. به تعبیر دیگر، گنجاندن مفاهیم انقلابی، معنوی و توحیدی در ظرف هنر امری است که در بازار هنر مدرن و تکنولوژیک مغفول مانده است. رهبر انقلاب در این مورد اشاره دارند که وارد کردن ایمان به هنر در عمل، خیلی دشوار است، خیلی خون دل دارد، خیلی زحمت دارد. که با همت بلند، انشاءالله همه دشواری ها برطرف خواهد شد.

از آسیب های دیگر هنر انقلابی نبود تربیت نیروی انسانی (بشیر، ۱۳۸۷: ص ۲۷) است. شاید گلایه از این جهت کمتر وارد باشد که چرا در این مدت، انقلاب موفق به تحویل هنرمندان صاحب سبک در زمینه های مختلف نشده است، بلکه گلایه بیشتر متوجه این مطلب است، چرا هنوز حتی «مکانیسم» تربیت هنرمند متعهد و انقلابی به دست نیامده است؟ و بدتر از آن اینکه چرا حتی به «تربیت نیروی انسانی» به عنوان یک نیاز مهم و بنیادین اندیشیده نمی شود؟ و بدتر از همه آنکه با وجود فقر نیروی انسانی، چرا از هنرمندان متعهد و انقلابی موجود حمایت های لازم صورت نمی گیرد؟

خودباختگی و ترس (خاک رنگین، ۱۳۹۹: ص ۱۲) عناصر جبهه خودی؛ در رهنمودهای مقام معظم رهبری، خودباختگی و ترس از آسیب های جبهه هنرمندان انقلابی دانسته شده است؛ بر این اساس ایشان بارها از آنچه خودباختگی عناصر جبهه خودی در مقابل شخصیت های جبهه دشمن دانسته، ابراز تأسف کرده اند و با برشمردن ویژگی های هنرمندان انقلابی و غیرخودی، سعی در ایجاد مرزبندی شفاف میان دو جبهه و دمیدن روح خودباوری و اعتماد به نفس در جبهه خودی بوده اند.

ورود به درگیری های خطی و سیاسی؛ از آسیب های هنر انقلاب است. ورود به بحث های سیاسی و اردو کشی سیاستمداران و سیاست بازان آفت هنر و هنرمند انقلابی است. این آسیب آنگاه بیشتر می شود که پای بازیگران این عرصه به دعوای جناحی نیز کشیده شود کشیده شدن پای عناصر این جبهه به دعوای خطی است که در برهه ای از زمان، در این کشور به واقع فاجعه آفریداز عوامل هضم جبهه ی خودی و سایش آن است ... و متأسفانه این دوگانگی، در محیط هنری و روشنفکری انقلابی و خودی هم پدید آمد.

از دیگر آسیب‌های هنر و هنرمند انقلابی، عامل دنیاگرایی و حب آن است؛ چراکه در جهان‌بینی توحیدی و اسلامی، مظاهر مادی و شیطانی نشئه دنیوی انسان را به‌سوی خود جذب کرده و او را از وصول به اهداف حقیقی باز می‌دارد، رهبر انقلاب هنرمندان خودی را به پرهیز از تحت تاثیر قرار گرفتن در معرکه اسم در کردن، تعریف شنیدن، ستایش شنیدن، تمتعات ناروا و نادرست جنسی و همه امکاناتی که نفس انسان آنها را می‌خواهد، دنیا و جلوه‌های آن است توصیه می‌کند هرچند که در جبهه خودی، برخورداری مادی کم، و امکانات، ناچیز و جلوه‌های دنیا پرجاذبه است، و چشم‌ها و دل‌ها را می‌فریبد.

غرب‌زدگی و تقلید (خاک رنگین، ۱۳۹۹: ص ۱۵) از آسیب‌های جدی هنر انقلابی است و دلیل آن نیز نبود بروز خلاقیت در عرصه‌های هنری و خودباوری و به تبع آن، نداشتن سبک‌های بومی هنری است. امری که بهترین دلیل اثباتش رصد محصولات فرهنگی کشور است. مقام معظم رهبری در مخالفت جدی با تقلید از محتوا و آثار بی‌مایه جبهه مخالف این کار را، به هیچ وجه صحیح نمی‌داند زیرا به سایش در جبهه خودی کمک می‌کند و این فکر را غلط و این کار را اشتباه می‌داند.

قشری زدگی (بشیر، ۱۳۸۷: ص ۲۳) یکی از مشکلات مهم و بارز عرصه هنر دینی که به طور ملموس در برنامه‌های تولیدی سازمان‌های فرهنگی از جمله صدا و سیما نیز قابل مشاهده است، توجه صرف به ظواهر و پوسته دین و مغفول ماندن باطن و مغز پیام دین است؛ رهبر انقلاب با معنی کردن هنر دینی و تفاوتش با قشری گری در هنر؛ هنر دینی را به هیچ وجه به معنای قشری‌گری و تظاهر ریاکارانه دینی ندانسته اشاره می‌کنند که این هنر لزوماً با واژگان دینی به وجود نمی‌آید.

۲. پیش رانها

با بررسی بیانات رهبری انقلاب به مولفه‌ها یا عوامل اصلی که باعث ایجاد تغییر در این حوزه به عنوان پیشران مواجهه می‌شویم، که می‌تواند هنر متعهد و انقلابی را به هدف نزدیک کند و به عنوان مکانیزم حاکمیت و دست اندرکاران موثر است. رهبری انقلاب هنرمند را در باب رعایت و تعهد و تلاش در فرم و قالب هنر به صورت تخصصی تاکید دارند و اشاره می‌کند هنرمند تنبل و بی تلاشی که در جهت ارتقای فرم، قالب و مضمون هنر (بیانات رهبری در تاریخ ۸۰/۵/۱) خود تلاش نکند به مسولیت هنری خود عمل نکرده است.

استفاده از شیوه‌های هنری (تکنیک‌های هنری) یکی دیگر از با اهمیت ترین پیشران ها برای حرکت دقیق و تخصصی هنر روبه جلو است رهبر انقلاب می‌فرمایند در زمینه شیوه‌های هنری هنوز مهارت و زبر

دستی لازم را پیدا نکرده ایم که باید در این زمینه دقت بیشتری صورت بگیرد (بیانات رهبری در تاریخ ۸۲/۱۲/۱۸).

استفاده از هنر پیشه‌ها و هنرمندان خوب (بیانات رهبری در تاریخ ۸۵/۳/۲۳) در جهت حرکت رو به جلو هنر انقلابی مفید است ایشان در این خصوص می‌فرمایند آنها سرمایه‌هایی دارند که متعلق به ماست بنا براین باید سیاست، جذب این‌ها باشد.

استفاده کردن از قصه نویسی و رمان (بیانات رهبری در تاریخ ۷۰/۷/۲۸) برای ساخت برنامه می‌تواند به ارتقای سطح تولیدات و برنامه‌های هنری کمک کند رهبر انقلاب در این خصوص اشاره می‌کنند ما اگر در مسئله داستان و رمان و داستان سرایی پیشرفت کنیم خیلی برجستگی پیدا خواهد شد.

یکی دیگر از پیشران‌ها که از اهمیت زیادی در این بخش برخوردار است نیرو انسانی ماهر در این عرصه است کارگردان‌ها (بیانات رهبری در تاریخ ۸۵/۳/۲۳) و نقش آنها در جهت گیری یک فیلم بسیار حایز اهمیت است که می‌تواند معرفت عمیق صحیحی در یک فیلم منعکس کند.

ادبیات در حقیقت رابط میراث فرهنگی یک کشور از نسلی به نسل دیگر است و به عنوان پیشران در بیانات رهبری انقلاب مورد تاکید قرار گرفته است ایشان ادبیات (بیانات رهبری در تاریخ ۷۰/۱۲/۵) را اتصال یک ملت به گذشته خود می‌داند و آن را به مثابه زن‌های انتقال خصوصیات که اصلا وراثت و نسل را اینها حفظ می‌کنند. و باید آن را در راستای ارتقای اخلاق و معنویت بکار برد.

نقد ادبی (بیانات رهبری در تاریخ ۸۴/۶/۳۱) از جمله ابزارهای پیشران در هنر و کارهای فرهنگی است معظم له می‌فرمایند نقد درست سطح کارهای فرهنگی را ارتقا می‌دهد اگر نقد حقیقتاً انجام بگیرد و نقاد بی‌رو در بایستی کار نقد را انجام دهد به ارتقای سطح کارهای فرهنگی می‌انجامد.

نمایشنامه خوب (بیانات رهبری در تاریخ ۷۰/۷/۱۵) از دیگر پیشرانهای موثر در عرصه هنر می‌باشد ایشان در این خصوص با اشاره به نمایشنامه حضرت ایوب (ع) نوشته مرحوم سلحشور می‌فرمایند شماها که چنین هنرهای بحمدالله غزیر و پرمایه در اختیاران است باید بنویسید، باید نمایشنامه بنویسید، این کاری است که الان وجود دارد.

رعایت اصول، قواعد و قالب (بیانات رهبری در تاریخ ۶۹/۱/۳۱) شعری از اهمیت خاصی برای شاعر در جهت حرکت به جلو برخوردار است رهبری انقلاب در این مورد اشاره دارند که بایستی به اصول شعر پایبند بود لیکن قواعد شعر باید محفوظ بماند و اگر رعایت نشود فایده‌ای ندارد و اصلا شعر خوب در

نمی آید شعر باید انسجام طولی داشته باشد تا سبک‌های شعر حفظ شود. و در نهایت شاعر باید روشن کند که چه می‌خواهد بگوید یعنی قالب انتخابی (غزل، قصیده، رباعی و...) او چیست.

۳. عرصه ها

استفاده از قالب هنری برای ارائه محتوای تاثیر گذار برای هنرمند از اهمیت ویژه ای برخوردار است بنابراین کار هنر با محتوی پایان نمی یابد، قالب نیز ارزش بسیار دارد. ظرف نازیبا، مظروف زیبا را زشت جلوه می‌دهد. و برای ساختن ظرف زیبا در عرصه ی هنر تنها استعداد کافی نیست، آموزش هم ضرورت دارد. همه ی قالب های هنری، موهبت های خدایی اند که باید در خدمت خلق خدا و حامل آرمان های والای خدایی باشند (پیام به «چهارمین کنگره ی شعر و ادب و هنر»، ۱۳۶۳/۲/۲۶) آماده سازی بستر برای آموزش قالب های هنری توسط هنرمندان صاحب اندیشه و تخصص می تواند یکی از کارکردهای حاکمیت باشد در ادامه قالب-های هنری مورد تاکید رهبر انقلاب با عنوان عرصه های هنری بررسی می شود.

امروزه اهمیت هنر هفتم بر کسی پوشیده نیست؛ بنگاه های عظیم فیلم سازی در دنیا به ویژه هالیوود در آمریکا شبانه روز در حال ساخت فیلم در جهت تغییر افکار عمومی مردم جهان به نفع خود با تمامی قوا اقدام می-کنند رهبری انقلاب در این خصوص می فرمایند هنر سینما (بیانات رهبری در تاریخ ۸۵/۳/۲۳) به عنوان یکی از عرصه های هنری بلاشک یک هنر برتر است، یک روایتگر کاملاً مسلط- که هیچ روایتگری تاکنون در بین این شیوه های هنری روایت یک واقعیت و یک حقیقت تا امروز به این کار آمدی نیامده است.

رمان (بیانات رهبری در تاریخ ۷۰/۷/۲۸) به عنوان عرصه قابل اهمیت در حوزه هنر می باشد که رهبری انقلاب بر روی آن تاکید دارند که نقش بسزایی در فرهنگ ما دارد مردم ایران از دیر باز با داستان سرایی قرابت و نزدیکی داشته اند و ابزاری برای انتقال روح حماسه به فرزندان ایران زمین بوده است و خیلی از آثار بزرگ سینمایی که وجود دارد از آثار کلاسیک و قصه های قدیمی گرفته شده است. و لذا رهبری توصیه های جدی در خصوص تولید رمان های قوی و موثر دارند.

یکی دیگر از عرصه های هنری مورد اشاره رهبر انقلاب موسیقی (بیانات رهبری در تاریخ ۷۷/۱۱/۱۳) است ایشان موسیقی را یک راه مقابله با تهاجم فرهنگی می دانند و نه بهترین راه و به معیارهای حلال و حرام موسیقی اشاره می کنند و میفرمایند باید مصداق حلال و مصداق حرام را از هم تفکیک کرد. به نظر می رسد در سال های اخیر معظم له بر روی ساخت سرودهای فاخر در حوزه موسیقی تاکید داشتند.

رهبری انقلاب برای شعر (بیانات رهبری در تاریخ ۶۸/۶/۲۹) به عنوان یکی از عرصه های هنری تاثیر گذار در جامعه اهمیت فوق العاده ای برخوردار هستند و شعر را وسیله مهمی برای تبلیغ دین می دانند. ایشان شعر را مهیج و وسیله ای برای ارضای هیجانات جوانان ارزیابی می کنند و برای تبلیغ تمام آرمان های انقلاب قایل به شعر خوب و رسا هستند.

مقام معظم رهبری یکی دیگر از عرصه های هنری را نمایش (بیانات رهبری در تاریخ ۶۶/۱۱/۲۱) و نقش هنرمندان این عرصه می دانند و می فرمایند: ظریف ترین و لمس نکردنی ترین احساسات و عواطف بشری را هنر تئاتر و بازیگری خوب در نمایش می تواند ارائه دهد و اشاره می کنند که باید به هنر نمایش در جامعه پرداخت. و رسالت تئاتر را در انتقال مسائل روشنگر و بیدار کننده جامعه می دانند.

۴. راهبردها

اقدامات حاکمیت در صورتی نقش مؤثر در تداوم درازمدت حیات نظام، مشروعیت و بالندگی هویتی آن خواهد داشت که پیگیری اهداف در چارچوب راهبردها، موجب انسجام، وحدت و تداوم توسعه بالنده باشد و در اختیار داشتن اهداف و ارزش ها، بدون «راهبرد»، وافی به دستیابی اهداف نیست (سید علی اکبر حسینی شحنه، ۱۳۹۰) بنابراین اهمیت استخراج راهبردها برای دستیابی به اهداف در چهارچوب روش تحقیق تکاملی به عنوان هدایت گر دولت اسلامی اصل می باشد.

در تحلیل بیانات رهبری انقلاب در خصوص هنر دینی و انقلابی و تجزیه و تحلیل محتوای آن می توان راهبردهایی را برای رسیدن به اهداف متعالی هنر در راستای کمک به حرکت نظام اسلامی به سمت آینده ای روشن تعیین کرد که در دو عنصر هنرمند و هنر متبلور می شود بیاعتنایی به مخالفت ها (بیانات رهبری در تاریخ ۶۸/۸/۲۱) به عنوان اولین راهبردی است که رهبری انقلاب درباره آن به هنرمندان می - فرمایند: شما از کسانی که نمی خواهند هنر اسلامی را بفهمند یا به آن اقرار کنند، نباید خیلی متأثر بشوید. همچنین در مورد اخلاص (بیانات رهبری در تاریخ ۷۰/۴/۲۵) و تاثیر آن در پیشبرد امور و اهمیت این ویژگی در جهت رسیدن به اهداف تعیین شده می فرمایند آن جایی که کار با اخلاص همراه است، یعنی انسان فقط برای خاطر خدا و برای انجام وظیفه الهی کاری را انجام می دهد، آن صفا و درخشندگی دارد.

قطعا برای رسیدن به هر هدفی که انسان برای خود ترسیم می کند نیاز به تلاش و همت جدی است رهبر انقلاب در پاسخ به این سوال که توقع از هنرمند در این صحنه چیست می فرمایند توقع مجاهدت (بیانات رهبری در تاریخ ۷۱/۴/۱۴) است و اضافه می کنند که توقع، به طور کلی، مجاهدت و تلاش خستگی ناپذیر و یأس ناپذیر است. آن چیزی که برای یک حرکت درست احتیاج است استقامت

است. معظم له استقامت (بیانات رهبری در تاریخ ۷۱/۴/۸) را لازمه حرکت درست و رو به جلومی دانند و از کسانی که حرکت در این مسیر را محال می دانند گله می کنند و این حرکت را ممکن و حتی نه چندان دشواری می دانند به شرط استقامت در راه رسیدن به هدف.

از دیگر ویژگی های هنرمند انقلابی که مورد تاکید رهبری می باشد امید (بیانات رهبری در تاریخ ۸۱/۱۰/۲) است. جدی گرفتن امید و امیدواری به آینده با توکل برخداوند کارها را پیش می برد و بالاخره نتیجه خواهد داشت.

توجه به معارف الهی (بیانات رهبری در تاریخ ۸۰/۵/۱) در هنرمند بهجت ویژه ای دارد که با شادی های معمولی فرق دارد و در غیر هنرمندان اصلاً دیده نمی شود- معظم له اضافه می کنند که در صورتی این بهجت حقیقتاً به وجود خواهد آمد که هنرمند بداند دنبال چه چیزی می رود و چه کار می خواهد بکند، تا با هنرمندی خودش احساس رضایت و بهجت کند که آن کار را انجام می دهد و لذا توجه به معارف الهی در کارهای هنری به هنرمند شادابی روحی می دهد.

رهبر انقلاب بارها تاکید داشته اند که باید به هنر اهمیت داد و آن را به عنوان یک راهبرد بایستی روز به روز اعتلا بخشید و از اعتلای هنر (بیانات رهبری در تاریخ ۸۳/۲/۲۸) نباید غفلت کرد و باید آن را بسمت اهداف والای جمهوری اسلامی هدایت کرد ما باید در زمینه های مختلف هنری رشد کنیم و روز به روز باید هنر را متعالی کنیم.

شناختن مرزهای صحیح هنر (بیانات رهبری در تاریخ ۸۰/۵/۱) برای مسئولین کشور برای اداره کشور مهم است تا بتوانند درست قضاوت کنند و بر اساس این قضاوت عمل نمایند . معظم له در جایی دیگر خطاب به جوانان مرز هنر را نیاز بشریت بلکه عالم وجود می دانند .

از راهبردهای دیگر به کار بردن هنر در جهت اسلامی (بیانات رهبری در تاریخ ۸۰/۸/۱) است. بکار بردن معیارهای اسلامی در هنر در جهت یادگیری و یاددهی از اهمیت زیادی برخوردار است تا بشود مفاهیم و ارزش های الهی و اسلامی را به مردم نشان دهد.

استفاده از هنر در خدمت ابلاغ و تبیین دین (بیانات رهبری در تاریخ ۸۰/۸/۱۲) باید مورد تاکید قرار گیرد در هنر علاوه بر رعایت جنبه هنری باید جنبه پیام هم کاملاً حفظ شود .

بکار گیری مایه های هنری (بیانات رهبری در تاریخ ۶۸/۸/۲۱) در کارها می تواند به عنوان یک راهبرد برای هنر در جهت رسیدن به اهداف تعیین شده باشد. هنرمند باید با بهره گیری جدی از مایه هنری در آثار

خود اندیشه مقدس و روح پاک دنیای امروز یعنی انقلاب اسلامی را مانند یک روح و اندیشه معصومی در دنیای نا پاک افکار غلط در روزگار سیاه ما تقویت نماید.

تربیت هنرمند (بیانات رهبری در تاریخ ۷۱/۴/۱۴) از دیگر راهبردهای هنر اسلامی می باشد که باید به آن دقیق پرداخته شود رهبر انقلاب با گلایه از وضع موجود در تربیت هنرمند متعهد و انقلابی این امر را رها شده بیان می کنند و می فرمایند دستگاه های متولی این امر را از اولویت خود خارج کرده اند .

رهبری در در دیدار با اعضای شورای عالی انقلاب فرهنگی؛ به اعتقاد خود به رسالت هنر (بیانات رهبری در تاریخ ۸۱/۹/۲۶) اشاره می کنند و می فرمایند بنده از بن دندان به هنر معتقدم؛ ایشان برای هنر نقش واقعی، جدی و اساسی قائل هستند و اشاره می کنند که امروز بیشترین ضربه را به جمهوری اسلامی از طریق هنر می زنند. لذا استفاده هنر در کاره ها را به جد توصیه می کنند.

معظم له خطاب و دست اندرکاران و هنرمندان سازمان تبلیغات به جهت دادن دقیق، روشن و درست به هنر (بیانات رهبری در تاریخ ۶۸/۸/۲۱) اشاره دارند. ایشان همچنین می فرمایند اگر ما مرکز تربیت هنری و تقویت هنری داشته باشیم و جهت گیری هنر درست شود خیلی خوب است. موضوع دیگر استفاده از کارکردها در جهت تبلیغ اندیشه های پاک است.

رهبر انقلاب در دیدار با سازمان صدا و سیما انتظاراتی را مطرح می کنند که در ادامه به برخی از عناوین آن اشاره می شود. ایشان رشد هنر و جهت آن را به عنوان یک مشکل مطرح می کنند و می فرمایند هنر باید به سمت هدف های انقلاب اسلامی هدایت صحیح (بیانات رهبری در تاریخ ۸۳/۲/۲۸) شود. معظم له عدم سامان دهی هنر توسط مسئولین و سردمداران مسائل هنری و فرهنگی (بیانات رهبری در تاریخ ۷۹/۷/۶) را یک نقیصه می دانند و توجه جدی به این امر را توصیه می کنند.

کم کاری متولیان در زمینه انعکاس معارف اسلامی (بیانات رهبری در تاریخ ۸۵/۳/۲۳) را نقد می کنند و اشاره به دستگاه های فرهنگی در خصوص ورود جدی به این مقوله دارند. رهبر انقلاب همچنین در خصوص تربیت هنرمند انقلابی و متعهد و بهره گیری از ظرفیت های هنری (بیانات رهبری در تاریخ ۷۱/۴/۱۴) در سراسر کشور به صدا و سیما تذکر می دهند و می فرمایند نباید امر تربیت نیروی انسانی متعهد و جوان هنرمند از اولویت خارج شود (سیاهپوشان، ۱۳۸۹: ص ۳۲۰).

ج) اهداف

با تامل در بیانات رهبر انقلاب در باب هنر و هنرمند دینی و انقلابی می توان به عناوینی دست پیدا کرد که به عنوان اهداف و مطلوب های هنر انقلابی و متعهد می توان از آنها بهره گرفت و سوگیری فعالیت های هنری را به سمت آنها تنظیم کرد.

یکی از اهداف هنر متعهد انتشار معارف الهی (بیانات رهبری در تاریخ ۷۰/۸/۱) وسط هنر می باشد که معظم له به آن اشاره دارند ایشان هنر دینی را آن چیزی می داند که بتواند معارفی را که همه ادیان - و بیش از همه، دین مبین اسلام - به نشر آن در بین انسان ها همت گماشته اند و جان های پاکی در راه نشر این حقایق نثار شده است، را نشر دهد، جاودانه کند و در ذهن ها ماندگار سازد.

آشنایی با اعماق تفکر اسلامی (بیانات رهبری در تاریخ ۷۰/۲/۱۱) در دستگاه هنری یکی دیگر از اهداف هنر انقلابی است که باید هرچه بیشتر تلاش گردد تا نظام هنری کشور به آن دست پیدا کند رهبر انقلاب از وضع موجود هنر در این زمینه گلایه دارند و اشاره میکنند که کی می خواهد دستگاه هنری کشور با اعماق تفکر اسلامی آشنا شود تا در ساختار هنری تفکر اسلامی جاری شود.

نشان دادن تصویر درست از ارزش های انقلاب (بیانات رهبری در تاریخ ۷۹/۷/۶) در آثار هنری بویژه آثاری که مربوط به دفاع ملت ایران از انقلاب اسلامی خود می باشد به عنوان هدفی است که متأسفانه بصورت کامل فعلاً محقق نشده است و در برخی موارد دیده نمی شود و باید تلاش شود تا با بهرگیری از ظرفیت های موجود به آن دست پیدا کرد.

نشان دادن مفاهیم و ارزش های الهی (بیانات رهبری در تاریخ ۸۵/۳/۲۳) به مردم یکی از اهداف اصلی هنر می باشد که متأسفانه در این مسیر کم کاری می شود معظم له در این خصوص تأسف خود را از اینکه سرمایه و هنر در راه چیزی غیر از راه خدا و معنویت و انقلاب و نجات انسان ها و کمک به محرومان به کار می رود ابراز می کند و می فرماید حیف است که هنر در راه های خیلی کم ارزش به کار رود.

از اهداف دیگر هنر متعهد تبلیغ دین (بیانات رهبری در تاریخ ۶۸/۶/۲۹) است هنر باید بتواند با جنبه های تخصصی خود به تبلیغ دین کمک کند و با نشان دادن زوایای مختلف دین و ارایه تصویری هنری دین را در جان و روح مخاطب وارد کند و به تقویت روح دینی مردم کمک کند. یکی از این مصادیق نشان دادن واقعه کربلا به مردم به زبان هنر است.

هنرمند دینی و انقلابی باید مناقب و فضائل ائمه (بیانات رهبری در تاریخ ۸۷/۴/۴) را نشان دهد یعنی باید محتواها را قابل فهم قرار دهد که مخاطب نسبت به اهل بیت (ع) اعتقاد و ایمانش محکم شود. محتوای

کار هنری باید اثبات حقانیت اهل بیت را با دلیل و استدلال، ولی استدلالی در کسوت زیبا و لطیف بیان کند.

تبلیغ تمام آرمان های انقلاب (بیانات رهبری در تاریخ ۸۸/۶/۱۴) هدف دیگری است که رهبر انقلاب از هنرمندان انتظار دارد هنر انقلاب باید در خدمت مفاهیم انقلاب باشد اهداف و آرمان های انقلاب منحصر در هنر آینی و دفاع مقدس نیست انقلاب یک مجموعه ای از ستاره های درخشان و آرمانی را بالای سر ما قرارداده و ما را به حرکت و پرواز و جهش به سمت این نقاط نورانی دعوت کرده است.

جمع بندی:

روش ارائه شده در این پژوهش با بهره گیری از رهنمودهای مقام معظم رهبری به خوبی راهبردهای گسترش هنر دینی در حکمرانی اسلامی را تبیین می کند. بر اساس روش تکاملی منظومه بخشی دو نظام کلی شامل نظام مبانی و نظام موضوعات و چگونگی رسیدن به اهداف استخراج و شش زیر نظام شامل مبانی و اصول، اهداف، عرصه ها، آسیب های هنر انقلابی، پیش رانها، راهبردها، ارائه شد. در بخش اصول و مبانی رهبر انقلاب مبانی هنر انقلابی را شامل: گوهر بسیار گران بها، موهبت و عطیه الهی، مسولیت پذیری و تکلیف مداری، توجه به زیبایی شناختی و هنر برای خدا را بیان می کنند و توجه هنرمندان و حاکمیت را به رعایت این اصول جلب می کنند.

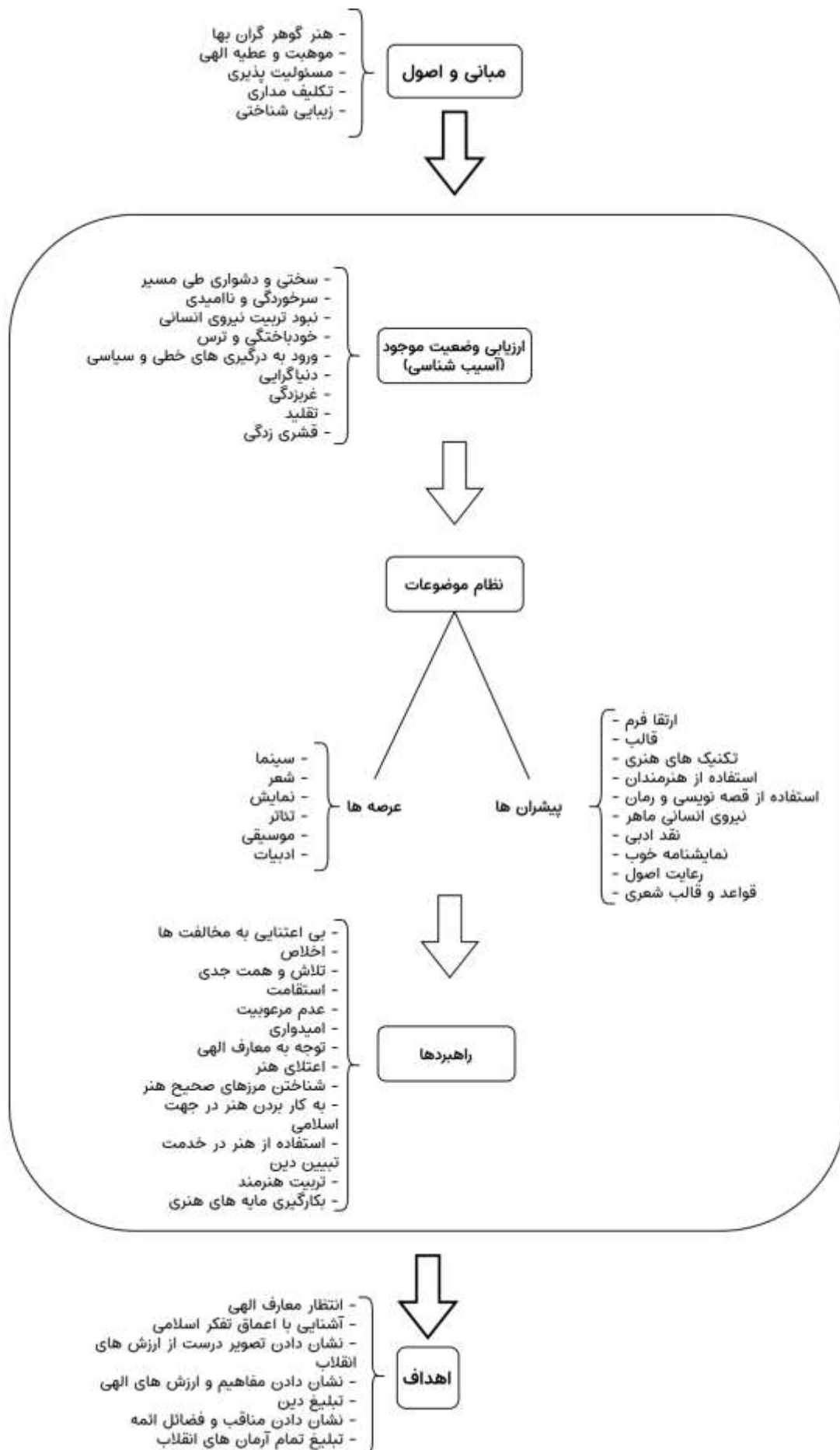
در بخش عرصه ها رهبری به اهمیت هنر سینما، شعر، تئاتر، موسیقی، نمایش و... اشاره می کنند و پیشران گسترش هنر دینی را ارتقاء فرم، قالب، استفاده از شیوه های هنری (تکنیک های هنری)، استفاده از هنر پیشه ها و هنرمندان، استفاده کردن از قصه نویسی و رمان، نیروی انسانی ماهر، ادبیات، نقد ادبی، نمایشنامه خوب، رعایت اصول، قواعد و قالب شعری می دانند. توجه به آسیب های هنر انقلابی در جهت شناخت نظام مسائل در حوزه هنر به حاکمیت در حل مسائل کمک شایانی خواهد کرد بنابراین مقام معظم رهبری مسائلی شامل سختی و دشواری طی مسیر، سرخوردگی و ناامیدی، نبود تربیت نیروی انسانی، خود باختگی و ترس، ورود به درگیری های خطی و سیاسی، عامل دنیا گرایی، غرب زدگی و تقلید و همچنین قشری زدگی را برای جامعه هنری برمی شمارند.

ارائه راهبرد گسترش هنر دینی در حکمرانی اسلامی جهت ارائه برنامه های کوتاه مدت و بلند مدت برای رسیدن به اهداف ترسیم شده از اهمیت بالایی برخوردار است لذا پژوهش حاضر عناوینی مانند بی اعتنائی به مخالفت ها، اخلاص، تلاش و همت جدی استقامت، عدم مرعوبیت، امید و امیدواری، توجه

به معارف الهی، اعتلای هنر، شناختن مرزهای صحیح هنر، به کار بردن هنر در جهت اسلامی، استفاده از هنر در خدمت ابلاغ و تبیین دین و بکارگیری مایه‌های هنری در کارها و تربیت هنرمندرا به عنوان راهبردهای تعیین شده از سوی رهبری برای جامعه هنری و حاکمیت ازیانات رهبری انقلاب استخراج و ارائه می نماید .

گسترش هنر دینی در حکمرانی اسلامی به عنوان هدف کلان شامل مجموعه ای از نظام اهداف خرد تر می باشد که تمامی فعالیت ها و اقدامات اشاره شده در این پژوهش باید در مسیر رسیدن به آنها تعریف شود رهبر انقلاب انتشار معارف الهی، آشنایی با اعماق تفکر اسلامی، نشان دادن تصویر درست از ارزش‌های انقلاب، نشان دادن مفاهیم و ارزش‌های الهی، تبلیغ دین، نشان دادن مناقب و فضائل ائمه و تبلیغ تمام آرمان های انقلاب را به عنوان اهداف پیش روی جامعه هنری و حاکمیت می دانند.

درک صحیح و شناخت محیط هنر و تهدیدات نوپدید در این عرصه با اتخاذ عملکرد صحیح حاکمیت در مواجهه با هنر و هنرمندان ، همچنین تربیت و خودسازی دینی هنرمندان و عملکرد درست و تاریخی آنها بادرک موقعیت و جایگاه خود، بدون شک باعث گسترش هنر دینی در حکمرانی اسلامی خواهد شد .

منابع:

- [۱]. بشیر، حسن (۱۳۸۵). تحلیل گفتمان: دریچه ای برای کشف ناگفته‌ها. تهران، دانشگاه امام صادق(ع)، مرکز تحقیقات.
- [۲]. بشیر، حسن، زارع درخشان، ابوذر، همزاده ابیانه، حسین. (۱۳۸۷)، هنر از دیدگاه رهبری، فصلنامه صادق، دوره ۱۵، شماره ۳۳
- [۳]. پیروزمند، علیرضا، جهانبخش، عباس. (۱۳۹۸)، مبانی و روش تحقیق تکاملی در علوم انسانی اسلامی، مجله کتاب نظریه، شماره سوم، پنجمین کنگره بین‌المللی علوم انسانی اسلامی
- [۴]. پیروزمند، علیرضا. (۱۳۹۹). جزوه آموزشی منظومه فکری امامین انقلاب، دوره دکتری مدیریت راهبری فرهنگی، دانشگاه عالی دفاع ملی
- [۵]. حسینی شهنه، سید علی اکبر. (۱۳۹۰)، اهمیت راهبردها در پایداری هویت جمهوری اسلامی ایران، مطالعات انقلاب اسلامی، سال هشتم، پاییز ۱۳۹۰، شماره ۲۶
- [۶]. خاک رنگین، علی (۱۳۹۹) آسیب‌شناسی هنر انقلابی از منظر مقام معظم رهبری (حفظه الله، دو فصلنامه مطالعات معنوی، شماره ۱۱
- [۷]. خامنه‌ای، آیت الله سید علی (۱۳۸۳). زلال نور. ج ۱ و ۲. قم: نشر معارف.
- [۸]. سخنان گوناگون مقام معظم رهبری (در تاریخ های مختلف)، در: www.khamenei.ir
- [۹]. سیاهپوشان، امیر و همکاران (۱۳۸۹). فرهنگ در منظر مقام معظم رهبری، تهران، موسسه نشر شهر، ۱۳۸۹
- [۱۰]. علیزاده، محمد لعل، مقدس، اعظم، میرزاخانی سیاهکلرودی، عابد. (۱۳۹۷). الگوی حکمرانی رهبری؛ تحلیل محتوای سخنرانیهای نوروزی در دوره اول ریاست جمهوری، فصلنامه علمی پژوهشی نظریه های اجتماعی متفکران مسلمان / سال دهم / شماره اول
- [۱۱]. محمدپور، احمد (۱۳۹۲) تجربه نوسازی، نشر جامعه شناسان.
- [۱۲]. محمدی مزرعی، خدیجه، نادری، مهدی. (۱۳۹۷). ماهیت و ارکان دولت اسلامی در دیدگاه حضرت آیت الله خامنه ای، مجله رهیافت انقلاب اسلامی، بهار ۱۳۹۷ - شماره ۴۲، ۸۸-۶۱
- [۱۳]. نوروزی، رویا و صولتی، علی. (۱۳۹۷). تاثیر هنر و هنرمند در فرد و جامعه، نخستین همایش ملی هنر و سلامت، نیشابور
- [۱۴]. یزدانی زازرانی، محمدرضا. (۱۳۹۱). بررسی رابطه مفهومی و تاثیر حکمرانی بر سیاست گذاری عمومی، فصلنامه پژوهش های بین الملل، شماره ۴